

D-N

15/8 1948

Undén

En studie i grått

Då hr Undén år 1945 blev utrikesminister för andra gången hade han sedan trettio år spelat en roll i svensk politik och förvaltning. Några lysande insatser var han icke känd för, men han företrädde den något trista korrekthet som i förening med stigande ålder säkerställer en sval och allmän aktning. Under det senaste världskriget hade respekten på många håll stegrats till sympati genom de ärliga och modiga tal i vilka hr Undén kritiserade den tyska politiken och antogs ta avstånd från svenska défaitisttendenser. Knappast någon annan man i den nya regeringen möttes med sådan av partilinjerna oberoende välvilja som utrikesministern.

Nu är situationen en annan. Man kan ha skilda meningar om hr Undéns utrikespolitik. Alldeles oberoende av dessa åsiktsbrytningar hör utrikesministern till de regeringsledamöter som definitivt blamerat sig. Icke på samma sätt som hr Vougt, naturligtvis; denne är både genom sina vinglingar och sin tomhet en personifierad blamage. Men hr Undéns olämplighet framstår som lika klarlagd, lika definitiv.

Detta beror icke heller på att den banalitet som gärna utmärker den diplomatiska verksamheten av hr Undén drivits till fulländning. Hans tal saknar inte blott varje eggande moment, utan också all pregnans, all intellektuell och språklig utsmyckning. De framförs på ett sätt som gör innehållet rättvisa; medan vissa av hans kolleger tycks fly från varje uttalad sats till den osäkra tillflyktsorten i den nästa, ger hr Undéns talekonst intrycket av att han med en ovilja som när-

mar sig oro övergår till varje ny passus i det noga utarbetade manuskriptet. Inte ens den maktliga myndighet som i gemmen är den svenske riksdagsmannens sista resurs kan denne talare prestera. Men allt detta kan ursäktas. Många har säkerligen rent av med tacksamhet fastställt att hr Undén, i olikhet med sin socialdemokratiska föregångare, avstår från glansen och till och med från prydligheten, att han aldrig söker servera svagdricka på champagnebuteljer.

Nej, det är underligt nog om-dömesfelen och blamagera som faller denne representant för det korrekta. Under debatten om balternas utlämnande i november 1945 gjorde utrikesministern uttalanden som kunde tydas blott som ett försvar för Rysslands erövring av Baltikum. Han talade om den bristande "politiska mogenheten hos dessa folk", vilka "hamnade i ett fruktansvärt partiväsande, som sedan utmynnade i diktatur"; det vore bäst för dem att "acceptera det nya Ryssland och den politiska utformning som de baltiska republikerna fått såsom anslutna till Sovjetunionens republiker". Själva den sakliga framställningen var oriktig: Estland var ingen diktatur, och ingen av baltstaterna var en despoti jämförlig med det kommunistiska Ryssland. Hr Undén för-svarade likväl att dessa små folk blev uppslukade. I undfallenhet mot Ryssland gick han längre än någon politiker under de mörkaste krigsåren gått i undfallenhet mot Tyskland; ingen hade dock ursäktat Polens eller Österrikes undertryckande med en hänvisning till att dessa länder inte fyllde

mättet ur demokratisk synpunkt. Yttrandet — ett av de mest osmakliga som fallits i svensk politik — borde ha gjort en minister omöjlig; att så inte skedde förklaras av att défaitismen gentemot Ryssland vid denna tid dominerade en stor del av det svenska folket.

Hr Undén har fortsatt på samma linje. På sommaren 1947 inskred han mot det ryska spioneriet i Tornedalen först sedan pressen framtvingat en aktion, och även då var inskrif-dandet halvhjärtat; typiskt är att utrikesministern ville förbjuda de svenska pressmännen att yppa att de felande ryska legationstjänstemännen anmodats att lämna Sverige. Några dagar efter denna affär höll han, liksom för att ursäkta sig i öster, det beryktade tal i vilket socialdemokratin sades stå "främmande både för borgerlig storkapitalism och kommunism"; detta avståndstagande från den amerikanska demokratin likaväl som från den ryska despotin kompletterades med ett utfall mot den västmaktsvänliga pressen, medan kommunismen i Sverige inte berördes med ett ord. Det var toner som inte hörts sedan åren 1940—1942, och då var hr Vougt försångare.

Låt oss slutligen hastigt erinra om blamagera under detta år. I sitt utrikespolitiska tal den 4 februari diskuterade hr Undén på det mest egen-domliga sätt Bevinplanen; såsom ursäkt anförde han senare att Bevins tal hållits så sent, den 22 januari, att talet av den 4 februari inte kunnat ta större hänsyn till detsamma samt att Bevin-talet inte varit tillgängligt i Sverige (vederbörande engelska parla-

mentstryck fanns i själva verket här redan i slutet av januari). Hr Undén kunde alltså två veckor efter Bevins tal inte bedöma det, dels för att han inte läst det, dels för att han skrivit sitt eget anförande ännu tidigare! Några veckor senare yttrade utrikesministern till svenska journalister att vår politik inte påverkades av om Finland, liksom Tjeckoslovakien, bleve en rysk lydstat. Ännu något senare kom ett nytt klassiskt uttalande, i det att den rysk-finska pakten kommenterades med orden: "Därom må blott sägas att en beskyddare är en beskyddare." Lagg här-till den stora kovändningen i början av maj, då ett nordiskt försvarsförbund ställdes på dag-ordningen, och de senare försö-ken att dölja förhandlingarnas misslyckande — omtalandet på en presskonferens av västmakts-hänvändelser till Sverige samtidigt med att ryktena om dylika hänvändelser officiellt dementerades — försöket att i hemlighet hålla presskonferen-ser utan medverkan av kom-munister för att på detta sätt tillfredsställa både demokrater och halvkommunister.

Den uppräknings som här gjorts av blamager — tekniska och sakliga blamager, inte uttryck för enligt Dagens Nyheter mening farliga åsikter — är långtifrån fullständig. Men den är tillräcklig för att förklara den katastrofala förlust i anseende som hr Undén ådragit sig på begränsad tid. En person med kraft, lidelse och originalitet skulle kunnat bära dessa förlöpnings och fadäser. Denne grå excellens kan inte göra det. Medelmåttan garnerad med blamager — det är en alltför olustig kombination.